

MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
PREVENTIVA A LA PLAÇA DE SANT JOSEP
(MERCAT DE LA BOQUERIA, PARADES 512-513-514-517)
(DISTRICTE DE CIUTAT VELLA, BARCELONA)

Codi Servei d'Arqueologia de Barcelona: 001/14

Dates d'intervenció i núm. d'expedient DGPC:

Del 27 d'abril al 11 de maig de 2014; 10805

LLUÍS JUAN I GONZÀLEZ

Barcelona, gener de 2016

ÍNDEX

FITXA TECNICA	3
1. INTRODUCCIÓ	4
2. SITUACIÓ GEOLÒGICA I GEOGRÀFICA	5
2.1. Entorn geològic	5
2.1. Entorn geogràfic	7
3. CONTEXT HISTÒRIC I ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS	9
3.1. Context històric	9
3.2. El convent de Sant Josep	10
3.3. Antecedents arqueològics	14
4. MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ	17
5. MÈTODE DE TREBALL	18
6. DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS REALITZATS	19
7. CONCLUSIONS	22
8. BIBLIOGRAFIA	25

ANNEXES

- Fitxes estratigràfiques
- Documentació fotogràfica
- Inventari del material
- Planimetria

NOM DE LA INTERVENCIÓ	Mercat de la Boqueria, parades 512-513-514-517
UBICACIÓ	Barri del Raval Districte de Ciutat Vella, Barcelona
COORDENADES UTM Fus31N ETRS 89	X: 430773.5 Y: 4581482.3 Z: 10,35 m.s.n.m.
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control i excavació
DATES D'INTERVENCIÓ	27 d'abril a 11 de maig de 2014
PROMOTOR	Vidal Pons S.A.
EQUIP TÈCNIC	Lluís Juan i Gonzàlez, arqueòleg director

1.INTRODUCCIÓ

La intervenció arqueològica preventiva de la qual tracta la present memòria, s'ha dut a terme arrel de la necessitat de reformar les parades núm. 512-513-514-517 del mercat de la Boqueria, situat a la plaça de Sant Josep, de Barcelona. Dita reforma ha suposat la realització, entre d'altres treballs, d'un rebaix de 1 m en el terreny per tal d'instal·lar-hi una cambra frigorífica, la qual ocupa tota la superfície de dites parades.

Donat que aquest indret s'inclou en una zona d'interès arqueològic i alt valor històric, es va creure oportuna la necessitat d'intervenir-hi arqueològicament, realitzant-se un Projecte (codi 001/14) coordinat pel Servei d'Arqueologia de l'Ajuntament de Barcelona, i encarregant-se la gestió arqueològica a l'empresa **ATICS, S.L.** La direcció tècnica ha estat duta a terme per l'arqueòleg **Lluís Juan i Gonzàlez**.

Els treballs en qüestió han estat realitzats els dies 27 d'abril i 11 de maig de 2014.

2.SITUACIÓ GEOLÒGICA I GEOGRÀFICA

Com ja hem dit a l'apartat anterior, la intervenció arqueològica ha afectat la plaça de Sant Josep, actualment ocupada pel mercat de Sant Josep o més popularment conegut com de la Boqueria, dins el barri del Raval, al districte de Ciutat Vella de Barcelona.

2.2. Entorn geològic

Barcelona és la capital del Barcelonès. Aquesta comarca comprèn el territori existent entre la Mediterrània i la Serralada Litoral, en el tram conegut com a Collserola i delimitat pels rius Llobregat i Besòs. Des del punt de vista morfològic s'aprecien dues grans unitats, la Serralada de Collserola i el Pla de Barcelona. A la Serra de Collserola hi trobem una formació de horst compostat per materials granítics i esquistosos, limitat al Nord pel Vallès (Sector central de la Depressió Prelitoral), a Llevant amb el Turó de Roquetes (Besòs), al Sud el Turó de Valldaura i a l'Oest pel Llobregat. El Pla es troba obert a mar i limitat al nord per la Serralada Litoral i a migjorn per la falla que segueix ran de mar des del Garraf i el turó de Montjuïc fins al Turó de Montgat, més enllà del Besòs. La falla, originada en el moment de la fractura del Massís Català -Balear, va dibuixar el que a grans trets havia de ser la costa catalana.

En el miocè i el pliocè, damunt del sòcol paleozoic, sedimentaren dipòsits marins dels quals són testimoni una sèrie de petits i suaus turons (dels Ollers, del Tàber, de les Falzies, de la Bota). La falla es fa visible al Pla, ja que si des de Collserola els dipòsits baixen d'una manera continuada, suau i regular, al punt de contacte entre Ciutat Vella i l'Eixample es produeix una ruptura amb la presència d'un salt d'uns 20 metres, clarament observable en la morfologia urbana (les baixades de Jonqueres, de la Via Laietana, els carrers d'Estruc, de les Moles o de Jovellanos). Aquest salt fou aprofitat per la defensa de la ciutat situant-hi les muralles o, a nivell econòmic, explotat amb la ubicació de diversos molins a la zona coneguda com *de les moles* (actual carrer de les Moles).

De l'esglaió cap a mar hi ha un mantell al·luvial format per les aportacions de les rieres, dels torrents, dels deltes dels rius veïnals i el corrent litoral. En aquest sector del pla es formaren maresmes i estanyols que ja no existeixen a

l'actualitat per la reculada del mar i com a conseqüència d'una intensa urbanització. Malgrat això, molts d'ells han continuat vius en els topònims de la ciutat: Banyols a la marina de Provençals, la Llavineria al Portal Nou, la Llacuna i la Llanera al Llobregat o l'estany del Cagalell a la zona del Port.

Litològicament el material quaternari es pot dividir en dues unitats. Per una banda hi ha la plataforma superior, que s'inicia des del peu de la Serralada del Tibidabo i baixa fins al mar. Es troba molt afectada per l'acció dels torrents, és on s'assenta la ciutat, sobre tot el sector antic. El substrat presenta argiles i sorres grogues pliocèniques damunt de les quals trobem els derrubis quaternaris molt potents, graves anguloses dins d'una matriu d'argiles vermelles que provenen de la zona del Tibidabo per aportacions torrencials. D'altra banda, hi ha la plataforma baixa, que va del graó o talús erosiu de 20 o 30 metres de desnivell fins a la línia de costa. Està constituïda per la formació de les terrasses i deltes dels rius Llobregat i Besòs (Palet, 1994).

L'acció sedimentària de la plataforma presenta una sèrie de característiques que ha permès definir-la com un procés cíclic. Sembla que allà on l'efecte dels torrents no ha estat tan violent, es poden diferenciar tres nivells que es superposen quasi sempre en el mateix ordre i que es repeteix cíclicament unes tres vegades, és per aquest motiu que se'l coneix com "tricle". Aquests nivells són de baix a dalt:

- argiles vermelles de procedència col·luvial i que seria la conseqüència d'un sòl format en condicions de clima semblant al de les regions tropicals humides, es a dir, una fase humida i una altra de seca.
- llims groguencs d'origen eòlic, loess, i que sembla que es formarien amb un clima sec i fred.
- per últim, trobem el torturà; aquestes crostes calcàries s'haurien format en períodes de transició entre els dos climes anteriors, és a dir, més humit que durant el loess perquè hi hagués circulació de carbonat càlcic, però més càlid que el primer nivell, per tal que s'evaporés l'aigua.

En aquests nivells anirien incidint els diferents torrents i rieres, encaixant-se i produint formacions al·luvials i col·luvials de llims i argiles poc consolidades, la

qual cosa explicaria l'aparició esporàdica de llengües de còdols i graves que trenca aquest cicle.

2.2. Entorn geogràfic

El pla de Barcelona es troba totalment urbanitzat en l'actualitat, mitjançant un procés secular que ens permet destacar unes zones clarament diferenciades:

a) El nucli antic, actual districte de Ciutat Vella, que restà emmurallat fins a mitjans del s. XIX. Proper a la mar, està dominat en el seu costat sud pel gran promontori de Montjuïc, que s'aixeca suaument sobre el pla i cau bruscament sobre la mar, facilitant així la defensa del litoral. En aquesta zona hi podem diferenciar tres àrees:

- Un nucli central, sobre l'anomenat *Mons Taber*. Fou sobre aquest petit puig calcari on es va establir la primigènia ciutat romana que més tard donaria lloc a l'actual Barcelona, la *Colonia Iulia Augusta Paterna Faventia Barcino*.
- al voltant d'aquest nucli central trobem tot un seguit de petites viles que es van formar en època medieval, dins el perímetre de les muralles aixecades al s. XIII. Aquestes viles noves són els actuals barris coneguts amb els noms de les esglésies que els centralitzen: del Pi, de Santa Anna, de Santa Maria del Mar, de Sant Pere i de la Mercè o dels Còdols.
- Els darrers sectors del nucli antic de la ciutat, és a dir, la Rambla i el Raval, començaren a ser urbanitzats quan quedaren inclosos dins del tercer recinte fortificat, que es bastí al llarg de la segona meitat del s. XIV. És en aquest sector urbà on hem de situar els treballs que aquí ens ocupen.

b) Una sèrie de petits nuclis de poblament més densos, antics pobles forans creats a l'entorn de la ciutat, sense possibilitat d'aproximar-se a la Barcelona emmurallada per evidents raons estratègiques. No serà fins a darreries del s. XIX, una vegada enderrocades les muralles, que aniran essent annexionats a la ciutat; així, serà Sarrià la darrera de les vil·les incorporades a la ciutat, ja a principis del s. XX, concretament l'any 1921.

c) Una àmplia zona quadriculada, de carrers amples, planificada a la segona meitat del s. XIX (l'Eixample del pla Cerdà), quan caigueren les muralles medievals que impedien el creixement urbanístic de la ciutat. L'Eixample va representar la unió entre la Barcelona vella i els municipis del Pla (que, com ja hem dit, acabarien formant part de la ciutat a partir de la fi del segle).

Així doncs, el barri del Raval, zona que en aquest treball ens interessa, queda enclavat a la part meridional del districte de Ciutat Vella, un sector amb una fisonomia urbana que no quedarà fixada de manera definitiva fins el s. XIX, fruit d'un procés històric que passem a analitzar en el proper apartat.

3. CONTEXT HISTÒRIC I ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS

3.1. Context històric

Actualment el barri del Raval de Barcelona es troba delimitat perfectament, en tots els seus costats, per tots aquells carrers i avingudes que segueixen el traçat de l'antiga línia de muralles. Així trobem un límit al nord que el conformarien les Rambles (per on llavors transcorria la riera d'en Malla), on es situaria el cinturó de muralles bastit durant el s. XIII i que encara no englobava el barri; el límit al costat oest el situaríem al carrer de Pelai, que també coincideix amb el cinturó de muralles que ja va protegir el barri a partir del s. XIV; pel sud, el Raval quedaria delimitat per les rondes de la Universitat i de Sant Antoni, que igualment segueixen el traçat de les fortificacions del s. XIV, les quals seguirien per l'actual avinguda del Paral·lel fins arribar a les Drassanes, que marcarien el límit oriental del barri. Pel fet d'haver estat tradicionalment una zona allunyada dels centres institucionals i administratius de la ciutat, així com dels centres comercials i de negocis, l'entramat urbà definitiu de la zona no es va acabar de conformar fins ben entrat el s. XIX; malgrat això, diferents intervencions han deixat constància d'assentament humà des del Neolític Antic.

Ja en època romana, el que coneixem com el Raval, quedava situat fora de les muralles i no serà fins la fundació del monestir de Sant Pau del Camp cap el 914 que no començarem a documentar un contingent poblacional important en aquest indret. És un fenomen constatat també al voltant de tot el nucli urbà de l'antiga Barcino, ja des del s. IX, però sobretot entre els ss. X i XII, que suposa el sorgiment de nous nuclis de població, les vilasnoves, al voltant de centres d'ordre econòmic o religiós, normalment esglésies de les quals prenen la nomenclatura. D'aquesta manera s'originarà el que es va passar a conèixer com a vilanova de Sant Pau, una vilanova amb una base econòmica agrícola i ramadera, similar a la de les vilanoves dels Arcs, de Sant Cugat, o de Sant Pere, però diferent de la de Santa Maria i de la Bòria, més properes al mar i dedicades a l'activitat comercial i portuària. Aquest procés és propiciat per la

bonança agrícola del període i a la qual més tard s'afegirà l'apogeu comercial dels segles posteriors.

El desenvolupament ràpid d'aquestes vilesnoves va provocar que quedés obsolet l'antic perímetre de muralla de la ciutat romana, construint-se un nou cinturó emmurallat al llarg del s. XIII que tancava la ciutat per les Rambles i que, per tant, no va incloure els terrenys del Raval, que haurà d'esperar fins la construcció del tercer cinturó, ja durant la segona meitat del s. XIV, per quedar inclòs definitivament en l'entramat de la ciutat. Tot i així, la ja esmentada llunyania dels centres institucionals i econòmics del municipi, van provocar que fins ben entrat el s. XVIII, el barri es presentés com a un territori d'horts i petites explotacions agrícoles vinculades a famílies nobles o a institucions religioses que les arrendaven a camperols de la zona. L'entramat urbà es centrava al voltant de tres eixos conformats pel carrer de Sant Pau, el carrer de Tallers i el carrer de l'Hospital que comunicaven amb les portes de la muralla. Igualment, es notable l'existència de moltes institucions conventuals (el convent dels Àngels, el de Bonsuccés o el d'Elisabets) , sobretot a partir del s. XVI, així com d'institucions de caire docent o assistencial (com ara l'Hospital de la Santa Creu, ja existent al s. XIV, o la casa de la Misericòrdia). Però a partir del s. XVIII, el creixement demogràfic i econòmic i l'arribada de l'activitat industrial que ja no tenia cabuda dins els antics barris gremials de Barcelona, sobretot al de Sant Pere, provoca una profunda transformació al territori que aquí ens ocupa; el Raval serà ara una zona amb amplis terrenys edificables, la qual cosa suposa la formació de la xarxa urbana en part encara visible avui en dia, i que quedarà clarament definida durant el s. XIX.

3.2. El convent de Sant Josep

L'indret on avui trobem el mercat de la Boqueria va estar ocupat, fins la primera meitat del s. XIX, pel convent de Sant Josep de l'ordre dels carmelites descalços. La seva fundació fou una iniciativa de Joan de Jesús Roca (Sanaüja, 1544-Barcelona, 1614) considerat el primer carmelita d'origen català i

fundador també de convents carmelites a Mataró, Tàrraga, Perpinyà, Lleida, Tortosa i Girona, entre els anys 1586 i 1591.¹

Segons ens indiquen les fonts, des de l'any de la consecució del permís de mans de Felip II, l'any 1586, fins el 1589, només va existir una petita església vora les Rambles; a partir d'aquest any es decideix bastir una església més gran que serà el nucli del nou establiment religiós i que no es finalitzarà fins cinc anys més tard. Tot i no haver-ne conservat cap planimetria del convent, les descripcions² ens permeten definir l'església, amb façana a les Rambles, com d'una sola nau i cinc capelles a cada costat cobertes amb cúpula; dues capelles més tenien accés pel creuer i sembla ser que encara es va afegir una nova capella, la de l'Altíssim, l'any 1680.

Façana de l'església del convent de Sant Josep (dibuix publicat per Gaietà Barraquer)

¹ Segons la biografia existent a la Base de dades de Manuscrits Catalans de l'Edat Moderna de l'Institut d'Estudis Catalans (www.mcem.iec.cat)

² La descripció del convent i l'església ha estat analitzada per F. Casasayas i Guillem. Veure bibliografia

El conjunt conventual es va donar per acabat el 1612, sense que s'arribés a ocupar tot el solar on avui trobem el mercat, doncs al sector més meridional s'hi situava l'hort de l'ordre i encara hi havia algunes cases ja existents abans de l'inici de les obres. Basant-nos de nou en les descripcions creiem que cal parlar d'un edifici de tres plantes articulat al voltant d'un claustre central on donaven les cel·les, caracteritzades per tenir finestres petites de no més de mig metre d'ample. Al primer pis, des del 1746, els carmelites disposaven d'una impremta i d'una foneria o fàbrica de lletres d'impremta, que va aconseguir el títol de Reial l'any 1800 de mans de Carles IV; al mateix pis també s'hi trobava una biblioteca pública que, fruit d'una donació d'uns 5500 volums per part del canonge Besora l'any 1665, es va haver de traslladar al tercer pis. Pel que fa al segon pis, hi havia cinc grans cel·les que s'empraven d'infermeria i d'oratori entre d'altres usos.

El convent tenia les funcions de Casa Provincial dels carmelites de la Corona d'Aragó, i de noviciat. Els novicis, però, residien al darrera de l'església a tocar del carrer del Carme, a una edificació de dues plantes força altes on es distribuïen unes 28 cel·les amb les finestres orientades cap a l'hort. Aquest

Església de Santa Maria de Gràcia, antic noviciat.

noviciat fou traslladat fora muralles, l'any 1647, a un nou convent construït sota patrocini del conseller de la ciutat Josep Dalmau sota l'advocació de Santa Maria de Gràcia; amb els anys, al voltant d'aquesta nova fundació es formarà l'actual barri de Gràcia.

La comunitat carmelita del convent de Sant Josep era formada per uns cinquanta membres que vivien de

manera força austera, i es vinculaven molt amb la ciutadania a través d'obres de suport social com ara encarregar-se de l'educació de nens abandonats o bé el repartiment de sopa diari entre els pobres. També van tenir una actuació destacada en els episodis de pesta dels anys 1588, 1589 i, especialment, el de l'any 1651 que va suposar la mort de setze monjos que assistien als malalts.

L'any 1835, en plena 1ª Guerra Carlina (1833-1840), el malestar social provocat per un ambient bèl·lic que enfrontava liberals amb absolutistes va motivar l'esclat d'una revolta popular que va trobar el seu cap de turc en els religiosos de la ciutat, als quals s'acusava de fraternitzar amb les partides carlines i acumular aliments entre d'altres greuges; per la seva banda, les classes burgeses liberals tampoc simpatitzaven amb uns religiosos que seguien posseint i immobilitzant un bona part del sòl urbà amb els seus convents, un terreny que era necessari per al creixement d'una ciutat encara encotillada dins les muralles. D'aquesta manera, la nit del 25 d'agost de 1835, la mala qualitat d'uns braus a la plaça de la Barceloneta, va exasperar les masses populars, que, de manera gairebé espontània, atacaren i cremaren els establiments religiosos que trobaren al seu pas; dotze convents foren atacats i cinc d'ells pràcticament destruïts, entre ells el de Sant Josep.

L'ajuntament va reclamar la propietat del solar, aprofitant el procés de desamortització encetada el 1836 pel ministre d'Hisenda J. Álvarez Mendizábal, i l'any 1840 va procedir a enderrocar les restes dels edificis que encara quedaven en peus per tal de realitzar la plaça porticada actual, obra de J. Brocca, la qual fou ocupada pel mercat que antigament es realitzava al pla de la Boqueria. Si bé en un principi aquest mercat havia de ser obert, les contínues queixes dels venedors van obligar a projectar una cobertura; finalment, l'any 1914 es va cobrir el mercat amb l'estructura metàl·lica que observem avui dia.

3.3. Context arqueològic³

Dins l'àmbit del Mercat de la Boqueria s'han dut a terme diverses intervencions arqueològiques des de la darrera dècada del segle passat fins l'actualitat; bonar part d'elles han estat motivades per la renovació de les infraestructures del propi mercat.

La primera de les intervencions de els quals es té constància és la dirigida per J. Beltran, C. Miró i F. Puig l'any 1995, fruit de la construcció d'un dipòsit per a mercaderies a la plaça de la Gardunya, prop del carrer Jerusalem. El resultat fou la documentació de materials romans residuals, restes constructives d'un edifici de certa entitat datat cap al s. XII, i finalment un seguit de restes d'habitatges del s. XVII.

Seguidament, l'any 1999 es realitza una intervenció sota direcció de F. Fàbregas i C. Subiranas, a l'espai que actualment ocupen les oficines administratives del mercat. Es documenten les restes d'un altre edifici considerable, aquest cop datat cap el s. XIII i amb evidències del que sembla un rebost o celler. Igualment, l'aparició de diferents retalls farcits amb restes ceràmiques del s. XIV indiquen la possible existència de tallers ceràmics en aquella zona durant aquest període. De la mateixa manera s'identifica part d'un edifici dels ss. XVI i XVII relacionat ja amb el convent de Sant Josep.

L'any 2002, fruit de la realització d'una rasa de serveis sota els porxos de la plaça de Sant Josep, i sota supervisió de l'arqueòleg D. Alcubierre, es documenten diferents àmbits enrajolats, datables cap el s. XVII, els quals podrien formar part del convent.

Novament al carrer de Jerusalem, la intervenció dirigida per D. Giner durant l'any 2005, deixa a la llum un seguit d'estructures pertanyents a l'antic convent de Santa Maria de Jerusalem (1462-1868), i restes domèstiques baixmedievals que cal relacionar amb un altre establiment religiós de monges dominiques anterior al convent ja esmentat.

³ La informació d'aquest apartat s'ha recopilat a partir de la Carta Arqueològica de Barcelona (www.cartaarqueologica.bcn.cat)

La intervenció, però, més important que ha afectat el sector de la Boqueria ha estat la que duran gairebé dos anys s'ha dut a terme a la plaça del a Gardunya, dirigida pels arqueòlegs A. Velasco i J. Blasco. Gràcies a ella s'ha pogut establir una seqüència cronològica que avarca des del Neolític antic postcardial fins a època contemporània. Cal destacar un necròpolis del Bronze antic amb cinc unitats funeràries que contenen una quantitat mínima de 58 individus inhumats, quatre grans sitges assignables a períodes romans tardorepublicans i altimperials, i noves restes del convent de Santa Maria de Jerusalem.

Finalment, cal esmentar les diferents intervencions fruit de la renovació de les parades de l'interior del mercat com la intervenció que aquesta memòria ocupa; segons la informació existent a la Carta Arqueològica de Barcelona, aquestes haurien estat deu:

- L'any 2006, tècnics del llavors Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat, documenten part d'un vas funerari ple de restes humanes i runa durant la renovació de les parades 414 i 417, situades prop de l'entrada principal del mercat, on suposadament es situaria l'església conventual.
- El mateix any, la reforma de les parades 245-247 i 258-259, supervisada per l'arqueòloga L. Arias, constata la presència d'un mur que es pot situar cronològicament cap el s. XVI o XVII segons la tipologia constructiva, i que es vincula al convent de Sant Josep.
- Dues noves intervencions tenen lloc l'any 2006 al mercat, dirigides per J. Espejo (parades 250-252 i 253-257) i L. Arias (parades 621-622 i 623-624), aquesta vegada amb resultats negatius.
- Ja durant l'any 2007, una nova intervenció dirigida per l'arqueòleg L. Juan, afectant les parades 431-434, permet la documentació d'un pany de mur amb una tipologia constructiva pròpia del s. XVII que també es pot relacionar amb el convent de Sant Josep.
- L'any 2008 trobem una altra intervenció que afecta les parades 145-147 i 180-182, sota supervisió de C. Sayos. Els resultats són negatius.

- Arribats a l'any 2009, es documenta un nou pany de mur dels ss. XVI o XVII durant la remodelació de les parades 461-463; n'és el director l'arqueòleg J. Sánchez.
- Per a l'any 2010 trobem dues intervencions. La primera és dirigida per J. Plans a la parada 738 i presenta resultats negatius, mentre que la següent és dirigida per M. Nasarre, afecta les parades 540-542 i 567-568, i aconsegueix documentar un altre pany de mur relacionat amb el convent.
- Les darreres intervencions de les quals es té notícia administrativa són la duta a terme per E. Orri l'any 2011 durant la remodelació del quiosc del mercat, i la dirigida per V. Triay l'any 2012 a les parades 162-168⁴, en la qual es va documentar un pou possiblement vinculat al convent de Sant Josep.

⁴ Anuari d'arqueologia i patrimoni de Barcelona. 2012. p.115

4. MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ

Tal i com ja hem indicat en els apartats anteriors, els treballs arqueològics duts a terme han estat propiciats per la necessitat de reformar les parades núms. 512-513-514-517 del mercat de la Boqueria, la qual cosa suposa la realització d'un seguit de rebaixos per tal d'instal·lar una cambra frigorífica. El fet de que la zona afectada estigui situada en un indret d'interès arqueològic i alt valor històric, com hem vingut explicant en l'apartat anterior, ha donat peu a que es considerés la presència d'un control arqueològic preventiu en vistes a la possible aparició de restes i d'estructures, seguint el procediment establert per la llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, i el Decret 78/2002, de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Podem resumir l'interès històric i arqueològic de la zona on s'han de dur a terme els treballs en diferents aspectes. Principalment, els treballs afectaran el solar que va ocupar el Convent dels Carmelites Descalços de Sant Josep des de finals del s. XVI fins el 1835, havent-ne documentat restes del mateix en les intervencions que anteriorment han afectat l'indret. Per altra banda, els treballs més recents demostren una continuïtat d'establiment humà des del període Neolític fins l'època contemporània, iniciant-se l'urbanització definitiva del sector possiblement cap el s. XIV.

Tots aquests motius justifiquen per si sols la importància de dur a terme els citats treballs arqueològics a la zona per tal de documentar les restes patrimonials aparegudes i que puguin veure's afectades per l'actuació urbanística, procurant obtenir la màxima informació de l'àrea i així complementar els estudis realitzats fins el moment.

5.MÈTODE DE TREBALL

Tal i com el Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona especifica, en aquesta intervenció arqueològica s'ha utilitzat el mètode de registre ideat per E. C. Harris (HARRIS, 1991).

Es tracta d'una metodologia sistemàtica que consisteix a registrar objectivament els estrats que s'exhumen, amb l'objectiu d'entendre'n la formació, delimitació, estructuració i ordre de deposició. Per a fer-ho, es numera els estrats sota el nom d'"unitat estratigràfica" (UE), que els individualitza els uns dels altres. Cada UE es registra en una fitxa on s'indiquen les dades que permeten la seva correcta identificació i descripció (ubicació en el jaciment, característiques físiques, situació en les plantes i seccions i posició física respecte a la resta d'UE del jaciment amb les quals es relaciona). En el cas que aquí ens ocupa, hem optat per denominar les diferents unitats estratigràfiques a partir del núm. 1001 en endavant, segons el seu ordre d'aparició i documentació.

Aquest mètode també inclou la realització de material gràfic: planimetria d'una banda i fotografia de l'altra. La planimetria es concreta en plantes i seccions, es quals ens donen, respectivament, una visió diacrònica i una de sincrònica de les troballes realitzades. Pel que fa al material fotogràfic, és imprescindible per a la constància visual dels treballs realitzats.

Dins d'aquest apartat cal fer esment a les peculiaritats físiques de l'àrea afectada per la intervenció, un espai subterrani de dimensions reduïdes i ventilació pràcticament inexistent. Aquesta casuística ha ralentitzat molt els treballs, sobretot a l'hora d'extreure el sediment procedent dels rebaixos, i també ha dificultat les tasques de documentació al no gaudir-se d'unes condicions lumíniques adequades. A tots aquests greuges afegirem el fet de que l'activitat comercial no s'ha aturat durant el transcurs de les obres.

6.DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS REALITZATS

Els treballs als quals fa referència la present memòria s'inicien el 27 d'abril de 2014, afectant les parades 512-513-514 i 517, les quals es corresponen amb un únic comerç de fruiteria situat al passadís central i al costat de l'entrada principal del mercat⁵. Durant tot el procés que descriurem, l'activitat comercial dins la botiga no s'ha aturat, la qual cosa ha alentit l'execució de les tasques, principalment l'evacuació dels sediments resultants.

Segons el projecte presentat al Servei d'Arqueologia de l'Ajuntament de Barcelona, les tasques només afectaran el subsòl de la parada al qual s'hi accedeix mitjançant un petit muntacàrregues situat al fons de la botiga. En el moment d'iniciar la intervenció, tot aquest espai subterrani, que presenta una forma de L i un àrea d'uns 12 m², es trobava dividit en dos àmbits:

- Un petit àmbit (1,27x4,06 m) que conté la maquinària del muntacàrregues i els quadres elèctrics⁶.
- Una cambra frigorífica (2,17x3,20 m), que va estar en funcionament fins el dia anterior a la data d'inici dels treballs aquí exposats. Tant el terra de la cambra com el de l'àmbit de la maquinària es troben dos metres per sota de l'actual nivell de circulació del mercat, és a dir a 8,30 msnm⁷.

Així doncs, la reforma ha consistit en el desmuntatge de dita cambra frigorífica per tal de procedir-ne a l'ampliació mitjançant un rebaix d'aproximadament 1m respecte el terra existent.

Desmuntatge de la cambra frigorífica

El primer element a desmuntar de l'antiga cambra frigorífica ha estat el seu nivell de circulació, que ha resultat ser una seqüència d'una potència d'uns 15 cm formada per 4 capes de materials diversos; així trobem una primera capa formada per una mena de ciment hidràulic de color verd, seguit per una preparació a base de formigó i rajoles, una nova capa formada per asfalt similar a l'emprat en la pavimentació dels carrers, i una darrera capa de porexpan

⁵ Veure annexes, planimetria, full 02 i fotografia núm. 1

⁶ Veure annexes, fotografia núm. 2

⁷ Veure annexes, fotografia núm. 3

blanc. De manera simultània al desmantellament del terra de la cambra, també s'han anat desmuntat les parets i el sostre, en aquest cas formats per planxes de plàstic que cobrien planxes de porexpan. Totes aquestes operacions s'han realitzat mitjançant martell elèctric (en el cas del terra) o bé manualment (el sostre i les parets), evacuant la runa i el material de rebuig resultant pel muntacàrregues.

Aparició de les estructures UE 1002 i UE 1006

El procés de desmantellament ha permès la documentació de dues estructures que es trobaven cobertes pel paviment de la cambra frigorífica.

La primera estructura a destacar és part d'un pou de secció circular (**UE 1002**)⁸ bastit amb pedres sense desbastar i algun maó, tot lligat amb morter de calç i

sorra d'un color marró rogenc; ha aparegut a la cantonada NE de l'àrea intervinguda, a una cota d'uns 8,12 msnm. i només n'és visible un quart de la circumferència. En un moment indeterminat, fou cobert amb blocs quadrangulars de pedra de dimensions considerables (**UE 1009**), possiblement amb el pou encara en ús, doncs el sediment d'amortització no arriba fins la boca, sinó que es documenta a una cota molt més baixa i inaccessible, la qual cosa ha impedit recuperar qualsevol tipus de material ceràmic que en permeti una datació acurada.

Al costat oest de la intervenció, sota la plataforma del muntacàrregues, a una cota de 8,10 msnm, s'ha documentat un tram de la fonamentació d'un mur (**UE 1006**)⁹ de 2,70 m de llargada, uns 0,40 m

⁸ Veure annexes, fotografia núm. 5

⁹ Veure annexes, fotografia núm. 6

d'amplada i una potència visible de 0,70 m. Es va realitzar amb pedra sense desbastar lligada amb un morter de sorra i calç de tonalitat beige, la qual cosa indica un moment constructiu diferent respecte el pou UE 1002. Amb una orientació N-S, presenta l'extrem S escapçat, mentre que per l'extrem O l'estructura continua fora dels límits de l'àrea intervinguda.

Ambdues estructures han hagut de ser parcialment desmuntades, prèvia documentació i amb el vist i plau de la Direcció General de Patrimoni de la Generalitat de Catalunya¹⁰. Fruit del desmuntatge s'ha pogut testimoniar l'existència d'una nova estructura, en aquest cas una altra fonamentació de mur (**UE 1010**)¹¹ que secciona el pou UE 1002; realitzat amb pedres irregulars lligades amb morter marronós, presenta un tipologia diferent respecte la UE 1006, per la qual cosa no creiem que hi estigui relacionat. Com que només són visibles per l'espai deixat pel pou UE 1002 un cop desmuntat, només se

n'aprecia un metre, amb una potència conservada d'uns 70 cm, a unes cotes que situarem entre els 8,15 i els 7,40 msnm; s'aprecia també que fa cantonada amb un altra mur d'idèntica tipologia constructiva (**UE 1012**). El fet que tots dos

quedin fora de l'àrea afectada, més enllà dels límits de la parada, només ha permès la seva documentació mitjançant fotografia.

Totes aquestes estructures retallen un paquet estratigràfic d'aportació fluvial, on es diferencien dos estrats (**UE 1004** i **UE 1005**)¹² formats per graves i sorres més o menys compactes; de la UE 1004 s'han pogut recuperar alguns fragments de ceràmica baixmedieval i un parell de fragments d'àmfora romana molt rodats.

¹⁰ Veure annexes fotografies núms. 11 a 14

¹¹ Veure annexes, fotografia núm. 8

¹² Veure annexes, fotografia núm. 7

Un cop realitzats el rebaixos pertinents per a la realització de la reforma, es van donar per acabats els treballs de supervisió arqueològica el dia 11 de maig de 2014.

7. CONCLUSIONS

Els resultats de la intervenció arqueològica a la plaça de Sant Josep-Mercat de la Boqueria (parades 512-513-514-517), amb codi 01/14, es poden considerar com positius, des d'un punt de vista arqueològic. El procés de reforma de les parades ha permès la documentació d'un paquet estratigràfic d'origen fluvial (UE 1004 i 1005), aportat sense cap mena de dubte per la riera d'en Malla, la qual transcorria per l'actual traçat de la Rambla. La presència de material baixmedieval a la UE 1004 ens permet establir-hi una cronologia de formació d'aquest nivell estratigràfic entre els ss. XIII i XV. Aquest paquet estratigràfic es troba tallat per tres estructures que denoten a pertànyer a moments cronològics diferents, basant-nos en la seva tipologia davant l'absència de material ceràmic relacionat que en permeti una datació segura.

UE 1002

L'estructura més antiga documentada sembla ser un pou de secció circular (UE 1002) i un metre de diàmetre, situat a la cantonada NE de l'àrea intervinguda. L'ús de morter sorrenc vermellós en la seva construcció, prenent paral·lels de tipologia en estructures documentades en altres intervencions, així com el fet d'afectar un estrat que pot ser datat com a molt tard cap el s. XV, ens permet situar aquest element en un moment no anterior al s. XV i no posterior al s.XVI. Es tractaria, doncs, d'un pou existent a la zona abans de la construcció del convent de Sant Josep, la qual s'inicia cap el 1586; és possible que fos en aquest any quan es realitzés la cobertura de la boca del pou amb els blocs de pedra, cosa que deuria suposar la seva amortització definitiva. Com hem anat dient en l'anterior apartat, el sediment d'amortització restava a una cota massa baixa per poder-hi accedir, per la qual cosa no podem confirmar la cronologia proposada amb cap tipus ceràmic procedent del pou.

UE 1006

Aquesta fonamentació, situada al costat O de la intervenció, podria ser la única resta documentada que podem relacionar amb l'antic convent de Sant Josep. La seva tipologia constructiva, de pedres irregulars lligades amb un morter beige, es pot correspondre perfectament amb una obra realitzada a partir de les

darreries del s. XVI, i també concorda amb la tipologia d'altres restes documentades en anteriors intervencions al mercat que han estat relacionades amb el convent. Així, a la intervenció dirigida per l'arqueòleg Jacinto Sánchez durant el 2009 a les parades 461 i 463, situats a pocs metres de l'espai de treball que aquí ens ocupa, també es va documentar un mur d'idèntica tipologia constructiva a la UE 1006 i d'orientació similar; tot i així, es difícil establir una relació física entre totes dues estructures més enllà de dir que, segons les minses referències planimètriques que conservem del convent, ens trobaríem dins el sector pertanyent al claustre. El fet que ambdós murs transcorrin de NO a SE de manera paral·lela separats per uns 6 m, ens podria fer hipotetitzar sobre la idea que delimitessin un tram de la galeria de l'esmentat claustre¹³.

De la mateixa manera que dèiem al parlar del pou UE 1002, no hem trobat material ceràmica relacionat directament amb aquesta estructura, basant-se la nostra proposta cronològica en el fet que la fonamentació retalla estratigrafia baixmedieval (UE 1004) i en aspectes tipològics.

UE 1010 i 1012

Ens trobem altra vegada davant la fonamentació de dos murs formant cantonada, situats al costat oriental de l'àrea intervinguda, però fora dels límits de la parada; de fet, només són visibles pel buit ocasionat al desmuntar el pou UE 1002, al qual afecten, seccionant-lo. L'ús d'un morter de tonalitat més marronosa i amb més quantitat de calç per lligar les pedres, li dona un aspecte més modern que no pas les estructures descrites fins el moment, per la qual cosa és possible que tinguin alguna relació amb el sistema de sustentació del mercat; de la mateixa manera, coincideixen amb el contorn de la parada. De nou basant-nos en aspectes tipològics i davant les evidents dificultats de visualització, creiem no equivocar-nos al considerar per aquestes dues estructures una cronologia contemporània.

Tret de la UE 1010 i la UE 1012, la resta de les estructures (UE 1002 i UE 1006) han estat desmuntades parcialment amb el vist i plau de la Direcció

¹³ Veure annexes, planimetria, full 06

General del Patrimoni de la Generalitat de Catalunya, per tal de poder continuar l'obra segons el projecte vigent. Tot i així, no considerem exhaurida l'estratigrafia arqueològica, la qual es continua documentant a cotes inferiors no afectades com fora dels límits de la intervenció, motiu pel qual recomanem i creiem plenament justificat el control arqueològic sobre qualsevol actuació urbanística que afecti l'interior del mercat de la Boqueria.

8.BIBLIOGRAFIA

- **AAVV. (1982):** *Actes del I congrés d'història del Pla de Barcelona, celebrat a l'Institut Municipal d'Història. El Pla de Barcelona i seva història.*
- **AAVV. (1992):** *Història de Barcelona*, vol. 2, 3, 4, 5. Enciclopèdia Catalana. Barcelona.
- **AAVV. (2014):** *Anuari d'arqueologia i patrimoni de Barcelona, 2012.* Ajuntament de Barcelona.
- **BARRAQUER I ROVIRALTA, G. (1906):** *Las casas de religiosos en Catalunya durante el primer tercio del s. XIX*, vol. 2. Imp. J. Altés i Alabart. Barcelona.
- **CASASAYAS I GUILLEM, F. (1986):** *El desaparegut convent de Sant Josep dels carmelites descalços a Barcelona. Obres i transformacions arquitectòniques.* D'art 12. Barcelona.
- **GARCIA I ESPUCHE, A. (1986):** *Espai i societat a la Barcelona pre-industrial.* Barcelona.
- **HARRIS, Edward C. (1991):** *Principios de estratigrafía arqueológica.* Crítica. Barcelona.
- **PALET, J. M.-** *Estudi territorial del Pla de Barcelona.* Ajuntament de Barcelona, Barcelona, 1994
- **SANCHEZ GIL DE MONTES, J. (2011):** *Memòria de la intervenció arqueològica a la plaça de Sant Josep, Barcelona.* Codi Servei d'Arqueologia de l'Ajuntament 076/09. Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya.
- www.cartaarqueologica.bcn.cat/
- www.monestirs.cat
- www.carmelcat.cat
- mcem.iec.cat

ANEXES

- **Fitxes estratigràfiques**
- **Documentació fotogràfica**
- **Inventari del material**
- **Planimetria**

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 1001	
Sector: 1		Fase:		Cronologia: s. XX-XXI	
DEFINICIÓ		Paviment			
DESCRIPCIÓ		Paviment de l'actual cambra frigorífica			
MATERIAL DIRECTOR					
SEQÜÈNCIA FÍSICA		Igual a		Equivalent a	
		Rebleix a		Reblert per	
		Cobreix a	1002, 1004, 1006, 1008, 1009	Cobert per	
		Talla a		Tallat per	
		Es recolza a		Se li recolza	
		S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 1002	
Sector: 1		Fase:		Cronologia: s. XV-XVI	
DEFINICIÓ		Pou			
DESCRIPCIÓ		Pou de secció circular, realitzat amb pedres irregulars lligades amb morter vermellós			
MATERIAL DIRECTOR					
SEQÜÈNCIA FÍSICA		Igual a		Equivalent a	
		Rebleix a	1003	Reblert per	1012
		Cobreix a		Cobert per	1009, 1008
		Talla a		Tallat per	1011
		Es recolza a		Se li recolza	
		S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 1003
-------------------------------	--	--	--	------------

Sector: 1	Fase:	Cronologia: s. XV-XVI		
DEFINICIÓ	Rasa			
DESCRIPCIÓ	Rasa del pou UE 1002			
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	1002
	Cobreix a		Cobert per	
	Talla a	1004, 1005	Tallat per	1011
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 1004	
Sector: 1		Fase:		Cronologia: s. XIV-XV	
DEFINICIÓ		Estrat			
DESCRIPCIÓ		Estrat sorrenc d'origen fluvial			
MATERIAL DIRECTOR		Ceràmica vidrada baixmedieval			
SEQÜÈNCIA FÍSICA		Igual a		Equivalent a	
		Rebleix a		Reblert per	
		Cobreix a	1005	Cobert per	1001
		Talla a		Tallat per	1003, 1007, 1011
		Es recolza a		Se li recolza	
		S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 1005		
Sector: 1	Fase:		Cronologia: anterior s. XV			
DEFINICIÓ		Estrat				
DESCRIPCIÓ		Estrat sorrenc d'origen fluvial				
MATERIAL DIRECTOR						
SEQÜÈNCIA FÍSICA		Igual a		Equivalent a		
		Rebleix a		Reblert per		
		Cobreix a		Cobert per	1005	
		Talla a		Tallat per	1003, 1007, 1011	
		Es recolza a		Se li recolza		
		S'entrega a		Se li entrega		

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 1006	
Sector: 1		Fase:		Cronologia: finals s. XVI	
DEFINICIÓ		Mur			
DESCRIPCIÓ		Mur realitzat en pedres irregulars i morter beige, amb orientació NE-SO, pertanyent a les estructures del claustre de l'antic convent de Sant Josep			
MATERIAL DIRECTOR					
SEQÜÈNCIA FÍSICA		Igual a		Equivalent a	
		Rebleix a	1007	Reblert per	
		Cobreix a		Cobert per	1001
		Talla a		Tallat per	
		Es recolza a		Se li recolza	
		S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 1007	
Sector: 1		Fase:		Cronologia: finals s. XVI	
DEFINICIÓ		Rasa			
DESCRIPCIÓ		Rasa del mur UE 1006			
MATERIAL DIRECTOR					
SEQÜÈNCIA FÍSICA		Igual a		Equivalent a	
		Rebleix a		Reblert per	1006
		Cobreix a		Cobert per	
		Talla a	1004, 1005	Tallat per	
		Es recolza a		Se li recolza	
		S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 1008	
Sector: 1	Fase:		Cronologia: s. XX-XXI		
DEFINICIÓ		Anivellament			
DESCRIPCIÓ		Acumulació de runa contemporània que anivella un petit espai buit existent entre la cobertura del pou UE 1002 i la UE 1004			
MATERIAL DIRECTOR					
SEQÜÈNCIA FÍSICA		Igual a		Equivalent a	
		Rebleix a		Reblert per	
		Cobreix a	1002	Cobert per	1001
		Talla a		Tallat per	
		Es recolza a		Se li recolza	
		S'entrega a	1009	Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 1009	
Sector: 1		Fase:		Cronologia: finals s. XVI	
DEFINICIÓ		Cobertura			
DESCRIPCIÓ		Cobertura amb dos blocs de pedra sobre el pou UE 1002			
MATERIAL DIRECTOR					
SEQÜÈNCIA FÍSICA		Igual a		Equivalent a	
		Rebleix a		Reblert per	
		Cobreix a	1002	Cobert per	1001
		Talla a		Tallat per	
		Es recolza a		Se li recolza	
		S'entrega a		Se li entrega	1008

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 1010	
Sector: 1		Fase:		Cronologia: s. XIX-XX	
DEFINICIÓ		Mur			
DESCRIPCIÓ		Mur realitzat amb pedra irregular lligada amb morter marronós molt compacte, visible a través del pou UE 1002, al qual secciona. Fora de l'àrea d'intervenció.			
MATERIAL DIRECTOR					
SEQÜÈNCIA FÍSICA		Igual a		Equivalent a	
		Rebleix a	1011	Reblert per	
		Cobreix a		Cobert per	
		Talla a		Tallat per	
		Es recolza a		Se li recolza	
		S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 1011	
Sector: 1		Fase:		Cronologia: s. XIX-XX	
DEFINICIÓ		Rasa			
DESCRIPCIÓ		Rasa per al mur UE 1010			
MATERIAL DIRECTOR					
SEQÜÈNCIA FÍSICA		Igual a		Equivalent a	
		Rebleix a		Reblert per	1010
		Cobreix a		Cobert per	
		Talla a	1002, 1003	Tallat per	
		Es recolza a		Se li recolza	
		S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 1012	
Sector: 1	Fase:		Cronologia: s. XIX-XX		
DEFINICIÓ		Mur			
DESCRIPCIÓ		Mur que forma cantonada amb el mur UE 1010; idèntica tipologia constructiva			
MATERIAL DIRECTOR					
SEQÜÈNCIA FÍSICA		Igual a		Equivalent a	
		Rebleix a	1013	Reblert per	
		Cobreix a		Cobert per	
		Talla a		Tallat per	
		Es recolza a	1010	Se li recolza	
		S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 1013	
Sector: 1		Fase:		Cronologia: s. XIX-XX	
DEFINICIÓ		Rasa			
DESCRIPCIÓ		Rasa per al mur UE 1012			
MATERIAL DIRECTOR					
SEQÜÈNCIA FÍSICA		Igual a		Equivalent a	
		Rebleix a		Reblert per	1012
		Cobreix a		Cobert per	
		Talla a	1002, 1003	Tallat per	
		Es recolza a		Se li recolza	
		S'entrega a		Se li entrega	

Documentació fotogràfica

Fotografia núm. 1: exterior de la parada

Fotografia núm. 2: àmbit subterrani amb quadres elèctrics i maquinari

Fotografia núm. 3: cambra frigorífica

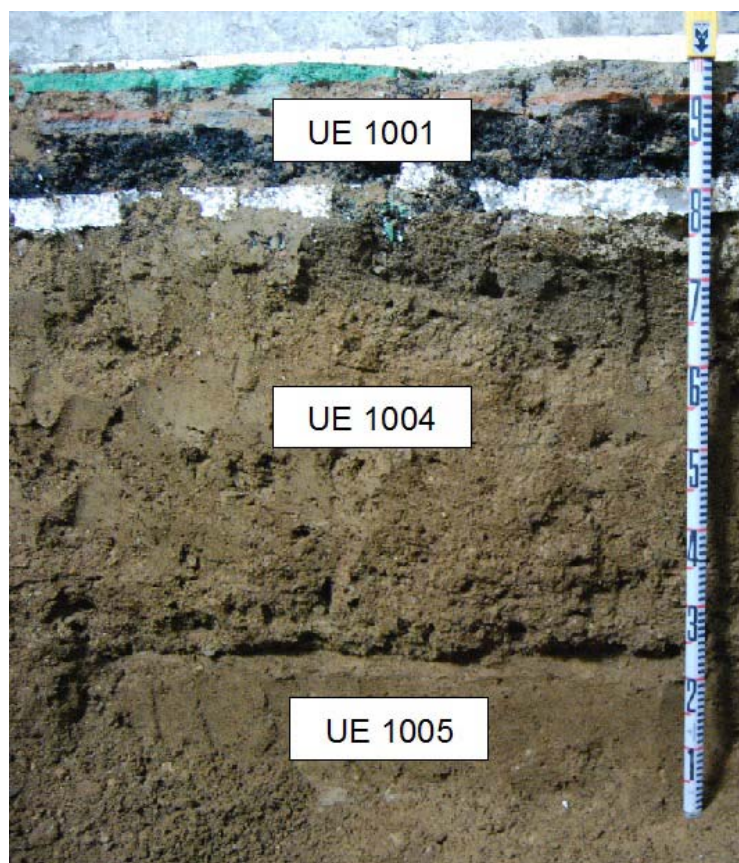
Fotografia núm. 4: desmantellament de la cambra frigorífica

Fotografia núm. 5: UE 1002

Fotografia núm. 6: UE 1006

Fotografia núm. 7: seqüència estratigràfica documentada

Fotografia núm. 8: UE 1010 i 10

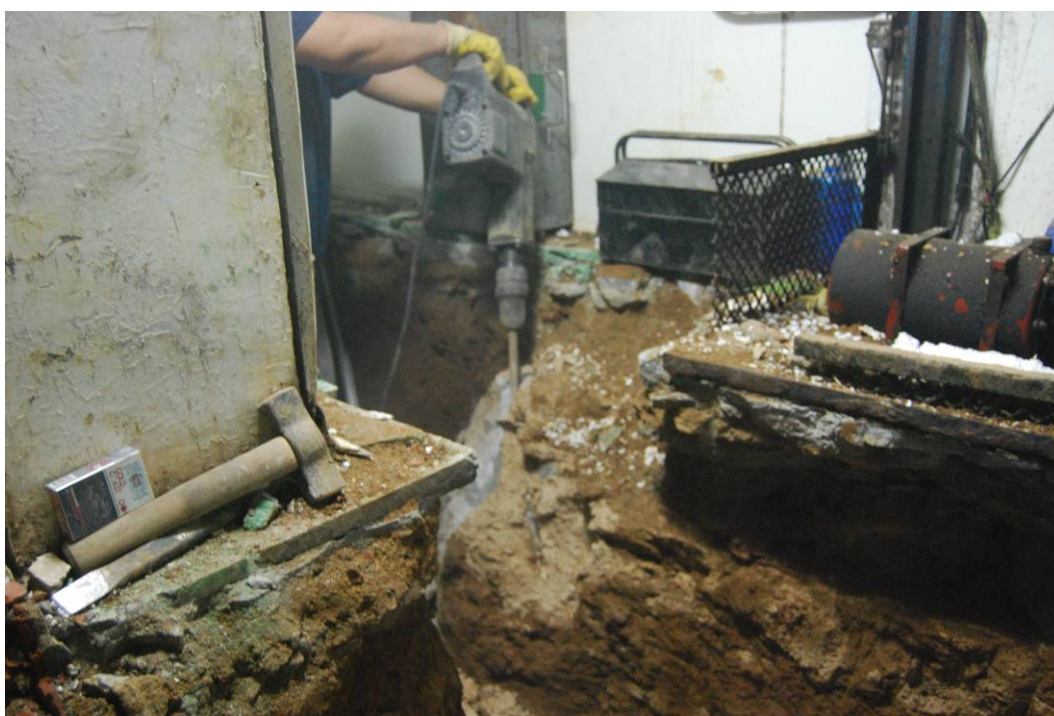
Fotografia núm. 9: vista de l'àrea intervinguda un cop finalitzats els treballs

Fotografia núm. 10: vista de l'àrea intervinguda un cop finalitzats els treballs

Fotografia núm. 11: desmuntatge de la UE 1002

Fotografia núm. 12: desmuntatge de la UE 1006

Fotografia núm. 13: UE 1002 un cop desmuntada

Fotografia núm. 14: UE 1006 parcialment desmuntada

INVENTARI DE MATERIAL

Núm. Inventari	Material	Tipus	Classificació	Forma	Núm. total frag.	Observacions	Cronologia
001/14-1004	Ceràmica	CAT	14003	SN	1	vidrat verd	s.XIV-XV
001/14-1004	Ceràmica	CAT	14002	PE	1		s. XIV-XV
001/14-1004	Ceràmica	OLL	14003	VO	1	vidrat intern marró	Indet.
001/14-1004	Ceràmica	SF	14003	SN	1	vidrat verd fosc	Indet.
001/14-1004	Ceràmica	AMF	13304	SN	1		Indet.
001/14-1004	Ceràmica	AMF	13312	SN	1		Indet.

TAULA CODIS PER A INVENTARI DE MATERIALS ARQUEOLÒGICS

CERÀMICA

1. CLASSIFICACIÓ

11000	Prehistòria	13050	campaniana/vernís negre indeterminada
11001	Neolítica	13051	precampaniana
11050	del Coure	13052	campaniana A
11101	del Bronze	13053	campaniana A tardana
11101	del Bronze antic	13054	campaniana B
11102	del Bronze mig	13055	campaniana B-oide
11103	del Bronze final	13056	campaniana C
12000	Protohistòrica sense determinar	13057	campaniana empurritana
12001	feno-púnica indeterminada	13058	etrusca vernís negre
12002	feno-púnica engalba vermella	13059	imitacions campanianes
12003	feno-púnica engalba negra	13060	vernís negre púnic
12004	no-púnica engalba comuna		
12005	grega d'occident	13100	terra sigillata indeterminada
12050	roja a torn	13101	presigillata
12051	engalba roja	13102	T S precoç
12052	pintada	13103	T S aretina
12053	comuna ibèrica	13104	T S itàlica
12054	grisa de la costa catalana	13105	T S tardo-itàlica
12055	grollera	13106	T S sudgà·lica
12056	grans recipients d'emmagatzematge	13107	T S marmorata
13000	Món Clàssic sense determinar	13108	T S clara B
13001	grega indeterminada	13109	T S hispànica tardana
13002	<i>buchero nero</i>	13110	T S hispànica indeterminada
13003	àtica figures negres	13111	T S africana A
13004	àtica figures vermelles	13112	T S africana A/D
13005	àtica vernís negre	13113	T S africana A/C
13006	taller de les petites estampetes	13114	T S africana C
13007	taller de Rhode	13115	T S africana D
13008	taller de Nikia-Ion	13116	T S africana indeterminada
13009	taller de pàteres 3 palmetes radials	13117	imitacions T S hispànica
		13118	T S clara
		13119	T S lucente

13120	paleocristina grisa	13300	àmfora indeterminada
13121	paleocristina ataronjada	13301	àmfora massaliota
13122	<i>late Roman C</i>	13302	àmfora feno-púnica
13123	produccions orientals (corintia)	13303	àmfora ebussitana
13124	vidriada romana	13304	àmfora romana
13125	imitacions clara D	13305	àmfora greco-itàlica
13126	paleocristina pintada	13306	àmfora itàlica
13150	parets fines indeterminades	13307	àmfora gàl·lica
13151	parets fines itàliques	13308	àmfora hispànica
13152	parets fines d'Acco	13309	àmfora bètica
13153	parets fines sudgàl·liques	13310	àmfora de la Tarraconense
13154	parets fines "clofolla d'ou"	13311	àmfora lusitana
13155	parets fines hispàniques	13312	àmfora africana
13156	imitacions parets fines	13313	àmfora oriental
13200	llàntia indeterminada	13314	suports d'àmfores
13201	llàntia grega	13315	amforiscs
13202	llàntia republicana	13316	disc terra cuita
13203	llàntia republicana vernís negre	13317	taps
13204	llàntia imperial	13318	fragments vasos retallats
13205	llàntia imperial de volutes	13319	altres accessoris
13206	llàntia imperial de disc	13320	<i>dollia</i>
13207	llàntia africana de canal	13321	àmfora rodia
13208	llàntia africana	13322	àmfora corintia
13209	llàntia africana paleocristiana	13323	àmfora Samos
13210	llàntia africana ARS	13400	comuna a torn oxidada d'època indeterminada
13250	comuna oxidada	13401	comuna a mà oxidada d'època indeterminada
13251	comuna reduïda	13402	comuna a torn reduïda d'època indeterminada
13252	comuna baix-imperial	13403	comuna a mà reduïda d'època indeterminada
13253	comuna engalba blanca	13404	comuna oxidada d'època indeterminada
13254	comuna engalba negra	13405	comuna reduïda d'època indeterminada
13255	comuna engalba vermella	13406	comuna a torn bescuitada indeterminada
13256	comuna roig pompejà	13500	comuna oxidada medieval
13257	comuna itàlica	13501	comuna reduïda medieval
13258	comuna africana de cuina	13502	comuna bescuitada medieval
13259	comuna emporitana oxidada		
13260	comuna de cuina acurada		
13261	imitacions comuna africana		
13262	comuna bescuitada		
13263	ceràmica comuna de Lípari		
13264	ceràmica daurada		
13265	ceràmica eivissenca tardo antiga		
13266	ceràmica de Pantelleria		
13267	ceràmica itàlica tardo antiga		

14000	Món medieval i modern indeterminat	14126	blanca i blava de la cirera
14001	comuna oxidada a mà	14128	blanca i blava Paterna-Manises
14002	comuna oxidada a torn	14129	blanca i groga “orla d’influència del Renaixement”
14003	comuna oxidada vidriada		
14004	comuna reduïda a mà	14200	reflex metàl·lic
14005	comuna reduïda a torn	14201	reflex metàl·lic producció catalana
14006	comuna reduïda vidriada	14202	reflex metàl·lic de l’ungla
		14203	reflex metàl·lic de sanefa amb gallons
14050	islàmica indeterminada	14204	reflex metàl·lic de sanefa amb fulles
14051	islàmica verd-manganès	14205	reflex metàl·lic de sanefa en negatiu
14052	islàmica melada	14206	reflex metàl·lic decoració floral
14053	islàmica corda seca total	14207	reflex metàl·lic de fons picat
14054	islàmica corda seca parcial	14208	reflex metàl·lic de pinzell-pinta
14055	islàmica esgrafiada	14209	reflex metàl·lic decoració geomètrica
14056	islàmica pintada	14210	reflex metàl·lic amb lletres o anagrames
14057	islàmica daurada reflex metàl·lic	14211	reflex metàl·lic i blava
14058	islàmica a motlle	14212	reflex metàl·lic de Paterna
14059	islàmica comuna oxidada	14213	reflex metàl·lic de Manises
14060	islàmica comuna reduïda	14214	reflex metàl·lic de Paterna-Manises
14061	islàmica manganès sota coberta melada	14215	reflex metàl·lic sanefa reticulada
14062	islàmica vidrada		
14100	vidrada blanca	14250	blanca i manganès
14101	blanca i blava	14251	blanca-manganès blau i manganès
14102	blanca i blava de Barcelona	14252	blanca-manganès verd i manganès
14103	blanca i blava catalana	14253	blanca-manganès verd i manganès de Paterna
14104	blanca i blava d’orles diverses	14254	blanca-manganès verd i manganès de Manises
14105	blanca i blava de la botifarrada	14255	blanca-manganès verd i manganès catalana
14106	blanca i blava de l’arracada	14256	blanca-manganès i verd
14107	blanca i blava d’influència francesa	14257	blanca-manganès i polícroma
14108	blanca i blava de la cirereta		
14109	blanca i blava de faixes o cintes	14300	pisa blanca
14110	blanca i blava de la Segarra	14301	pisa decorada
14111	blanca i blava d’Escornalbou	14302	porcellana
14112	blanca i blava de la panotxa	14303	Pickman/Cartuja
14113	blanca i blava regalats	14304	d’importació
14114	blanca i blava de Poblet	14305	maiolica lligur
14115	blanca i blava de sanefa negativa	14306	polícroma
14116	blanca i blava de transició		
14117	blanca i blava amb la Tau	14400	vaixella segle XX
14118	blanca i blava d’influència de Savona		
14119	blanca i blava corbata o palmera	15000	material ceràmic no recipient
14120	blanca i blava ditada		
14121	blanca i blava de blondes		
14122	blanca i blava de Paterna		
14123	blanca i blava de Manises		
14124	blanca i blava de Manises i groga		
14125	blanca i blava de la figueta		

2. DEFINICIÓ DEL FRAGMENT

sense forma	SN
sense definir	SD
perfil sencer	PS
vora	VO
nansa	NA
arrencament de nansa	AN
coll	CO
carena	CR
llavi	LL
fons	FO
abocador	AB
escòria	ER
pom agafor	AG
broc	BR
orelleta	OR
peu	PE
pivot	PI
bec	BE

Per a llànties:

<i>Infundibulum</i>	IN
Pico (<i>rostrum</i>)	RO
Orla (<i>margo</i>)	MA
Disc	DI
Volutes	VL

3. TIPOLOGIA: Per materials del Món Clàssic amb una tipologia ja establerta.

ABAS.	Abascal
AFRIC.	Africana
AGUARD.	Aguarod
ALM.	Almagro
ATL.	Atlante
BAIL.	Bailey
BEL.	Beltran
BRUCK.	Bruckner
DECHEL.	Dechelette
DRAG	Dragendorf
DRES.	Dressel
EBUS.	Ebusitana
GOUD.	Goudineau
H.	Hayes
HALT.	Haltern
HERM.	Hermet
KEAY	Keay

LAMB.	Lamboglia
LAIET.	Laietana
LOPEZ	López Mullor
LUDOW.	Ludowici
M.	Morel
MEZQ.	Mezquiriz
OBER.	Oberaden
OELM.	Oelman
OST.	Ostia
OSW.	Oswald
PALL.	Pallarès
PASC.	Pascual
RIG.	Rigoir
RITT.	Ritterling
SAL.	Salomonson
SPT.	Spitzer

4. FORMA: Per a materials no classificats tipològicament. Bàsicament, ceràmiques prehistòriques, medievals i modernes)

Ceràmica a mà:

bol/vas carenat	BCA
bol/vas cilíndric	BCI
bol/vas bitroncocònic	BBT
bol/vas troncocònic	BTR
bol/vas elíptic	BEL
bol/vas globular	BGL
bol/vas globular amb coll	BGC
bol/vas germinat	BGE
bol/vas múltiple	BMU
bol/vas ovoide	BOV
bol/vas perfil en S	BPS
bol/vas semiesfèric	BSE
bol/vas subesfèric o subesfèric de vora exvasada	BSU
copa	COP
cullera	CUL
formatgera	FOR
forma indeterminada	FIN
fragment retallat no perforat	FRN
fragment retallat perforat	FRP
gresol	GES
paleta	PAL
plat carenat	PCA
plat/tapadora	PLT

plata	PLA
suport	SOP
tassa	TAS

Ceràmica a torn:

Ceràmica grega

Alabastró	ALA
Àmfora	AMF
Aryballos	ARY
Hydria	HYD
Kalathos	KAL
kratera calze	KCA
kratera campana	KCP
krateracolumnes	KCO
kratera volutes	KVO
kylix	KYL
lebes	LEB
lekythos	LEK
oinochoe	OIN
pelike	PEL
skiphos	SKI
stamnos	STA
ungüentari bulb	UBU
ungüentari fusiforme	UFU
ungüentari	UGU

Ceràmica clàssica, medieval i moderna

abeurador	ABE
ampolla	AMP
bací	BAC
barral	BLN
bol	BOL
canalobre	CAN
cassola	CSS
cassola patina cendrosa	CSC
càntir	CAT
catúfol	CAF
colador	COL
copa	COP
cossi	COS
cremaperfums	CRP
cubell	CUB
escalfeta	ESF
escudella	ESC
escudella d'orelletes	EOR
fogó	FOG
formes amb abocador	FAB
formes obertes	FOB
formes tancades	FTA

forma indeterminada	FIN
fruiter	FRU
gerra	GER
gerreta	GET
gerro	GRR
gibrell	GIB
got	GOT
greixonera	GRE
guardiola	GUA
llàntia cassola i bec pessigat	LCB
llàntia peu alt	LPA
llàntia piquera	LPI
llumanera	LLU
menjadora	MEN
mesura	MES
morter	MOR
motlle	MOT
motlle sigillata	MSG
olla	OLL
olla patina cendrosa	OPC
orsa	ORS
pàtera	PTT
plat	PAT
plat d'ala	PDA
plat/tapadora	PTA
plat/tapadora vora fumada	PTF
plata	PLA
plat tallador	PTL
poal	POA
pot	POT
pot de farmàcia	PFA
rentamans	REN
safata	SAF
saler	SLR
salsera	SAL
servidora	SEV
setrill	SET
sitra	SIT
suport	SOP
suport d'anell	SAN
suport rodet	SRD
tallador	TAL
tapadora	TAP
tassa	TAS
tenalla	TEN
test	TES
tinter	TIN
tupí	TUP
urna	URN
xocolatera	XOC

Material ceràmic no recipient (codi classificació 15000):

artefacte no definit	AND
bola	BLA
cilindres de forn	CFO
dena	DEN
figura antropomorfa	FAN
figura zoomorfa	FZM
fragment d'argila indet.	FAI
fussaiola	FUS
joguina	JOG
màscara	MAS
pes de teler circular	PTC
pes de teler oval	PTO
pes de teler rectangular	PTR
pes de teler indeterminat	PTI
pes de teler troncocònic	PTT
pipes	PIP
placa	PLC
rodet	ROD
tres peus terrisser	TPT
disc circular terrisser	DCT
suport llar de foc	SLF
peça circular foradada	PCF

4. TÈCNICA

a mà	MA
a torn	TO
a torn lent	TL
a motlle	MO
motlle cistelleria	MC
ensamblada	EN
indeterminada	IN

5. DECORACIÓ

acanalada	AC
aiguada	AG
aplicació	AL
aplicació metàl·lica	AM
aplicació pasta blanca	AL
aplicació pasta roja	AR
aplicació pedres	AP
baquetons	BA
barbotina	BB
bigoti	BI

botons	BO
calada	CA
cordons digitacions	CD
cordons incisió	CI
cordons impressió	CM
cordons llisos	CL
cordons pessigats	CP
ditada	DI
esgrafiada	ES
excisa	EX
impresa canya/os	IO
impresa cardial	IC
impresa cistelleria	IL
impresa digitada	ID
impresa espàtula	IE
impresa estampillada	NP
impresa pinta	LL
impresa punxó	MA
impresa puntillada	MG
impresa raspatllada	MO
impresa teixit	IT
impresa ungulada	IU
impressió fent incisió	IM
impressions diverses	IF
incisa	IN
incisa pintada	NP
llengüeta	LL
mamellons	MA
mangra	MG
motlle	MO
mugró	MU
ondulació en vora	OV
perforada	PF
pessigada	PE
pintada blanca	PB
pintada negra	PN
pintada roja	PR
pintada roig-marronós	PM
polícroma	PP
pseudoexcisa	PS
rodeta	RO
vernís roig	VR

6. PASTA

grollera	GO
grollera oxidada	GO
grollera reduïda	GR
grollera mixta	GM
acurada oxidada	AO

acurada reduïda	AR
acurada mixta	AM
acurada bescuitada	AB
grollera bescuitada	GB
bescuitada	BE
caolinítica	CA

7. ACABATS

allisat	AL
allisat amb fang	AF
arenós	AR
brunyit	BR
encastació de fang	EF
engalbat	EN
esmaltat	EM
espatulat	ES
estriat	ET
marques terrisser	MT
pàtina cendrosa	PC
pentinada	PE
pintat	PI
rugós	RU
<i>strice</i>	ST
vernissat	VE
vidrat	VI

METALL

1. CLASSIFICACIÓ

20000	indeterminat
20001	bronze
20002	ferro
20003	plata
20004	or
20005	plom
20006	aleacions diverses
20007	altres metalls
20008	coure

2. FORMA

agulla	AGU
agulla de cap	AGC
alabarda	ALB
àncora	ANC
anell	ANL
anella	ANE
arracada	ARR
arreus de cavall	ARC
artefacte indeterminat	ATI
ast	AST
bala	BAL
barra	BRR
bola/boleta	BLT
bomba	BOM
botó	BOT
braçalet	BRA
braser	BRS
cadena	CAD
clau	CLA
dena	DEN
destral	DRT
diadema	DMA
didal	DID
elements de carro	ECR
elements religiosos	ERE
enformador	ENF
escarpa	EPA
escòria	ESR
escultura	ESC
escut	EST
espasa	ESP
falcata	FAL
fíbula indeterminada	FBI

fíbula anular	FAN
fíbula d'apèndix caudal	FAC
fíbula de bucla	FBU
fíbula de naveta	FNA
fíbulade pivot	FPV
fíbula doble ressort	FDR
fíbula indígena de colze	FIC
figura antropomorfa	FAN
figura zoomorfa	FZM
fil/frag. riscle/anell/braçalet	FFR
frontissa	FTS
ganivet	GNV
gerra	GER
globelet	GOB
llingot	LIN
mirall	MRL
moneda	MON
pectoral	PEC
penjant	PJA
pinces	PNC
placa	PLC
pondius	PON
punta fletxa	PFL
punta llança/javelina	PLJ
punxó	PNX
punyal	PNY
serra	SER
sivella	SIV
vas	VAS
xinxeta	XIN

3. TÈCNICA

forja	FJ
fosa	FS
cisellar	CS
repussar	RP
calat	CL

VIDRE

1. CLASSIFICACIÓ

30000	vidre
30001	pasta vítrea
30002	cristall
30003	escòria

2. DEFINICIÓ DEL FRAGMENT

sense forma	SF
sense definir	SD
perfil sencer	PS
vora	VO
nansa	NA
arrencament de nansa	AN
coll	CO
carena	CR
llavi	LL
fons	FO
peu	PE
pivot	PI
bec	BE
pom/agafador	AG
escòria	ER
boca	BO

3. FORMA

fragment no definit	VIN
ampolla	AMP
amforisc	VAR
barreta	BAR
bol	BOL
camafeu	VCS
copa	COP
dena	DEN
element construcció	VEC
element d'ús funerari	VEF
element d'ús personal	VEP
flascons	VFL
gerra	GER
plat	PAT
plata	PLA
setrill	SET
ungüentari	UGU
vas	VAS

4. TÈCNICA

realització no definida	VIN
vidre-mosaic	AMP
motlle decorat	VAF
motlle baix relleu	MB
motlle volum rodó	MR
poliment	VL
tallat	VT
gravat	VG
amb aplicacions	VA
fondi d'or	VO
pintat	VP
bufat	VG

MATERIAL LÍTIC

1. CLASSIFICACIÓ

40000	indeterminat	anell	ANE
40001	sílex	artefacte indeterminat	ATI
40002	quars	artefacte no definit	ATD
40003	jaspi	baix relleu	BAR
40004	granit	bala	BAL
40005	arenisca	bola	BLA
40006	volcànic	braçalet	BRA
40007	micaesquist	braçalet d'arquer	BÇA
40008	caliça	cassoleta	CTA
40009	marbre	dena	DEN
40010	alabastre	enformador	ENF
40011	conglomerat	escultura	ESC
40012	travertí	figura zoomorfa	FZM
40013	pissarra	figura antropomorfa	FAN
40014	pedres precioses	gresol	GES
40015	minerals	inscripció	INS
40016	fòssils	mà de molí	MMO
40017	rierencs	molí barquiforme	MBA
40018	calcària	molí (roda)	MOL
		morter	MOR
		motlle de fundició	MFU
		peça circular foradada	PCF
		peça circular no perforada	PCN
		pedestal	PED
		penjant	PJA
		placa	PLC
		placa decorada	PDC
		placa foradada	PFD
		punyal	PNY
		sarcòfag	SAR

2. FORMA

pedra tallada no retocada ascla	ASC
pedra tallada no retocada fulla	FLL
pedra tallada no retocada rebuig	REB
nucli fragmentat	FNU
nucli amb còrtex	NCO
nucli sense còrtex	NSC
pedra retocada perforador	PFD
pedra retocada gratador	GRA
pedra retocada rascadora	RAS
pedra retocada làmina de dors	LDO
pedra retocada làmina retocada	LRE
pedra retocada punta de dors	PDO
pedra retocada punta (retoc simple)	PUN
pedra retocada geomètric	GEO
pedra retocada denticulat	DNT
pedra retocada truncadura	TRU
pedra retocada punta de fletxa	PFL
pedra retocada osca	OSC
pedra polida cisell	CIS
pedra polida destrat	DTA
allisador	ALS
àncora	ANC

MATERIALS CONSTRUCCIÓ

1. CLASSIFICACIÓ

50000	alabastre
50001	arenisca
50002	elements ceràmics
50003	estuc/arrebossat
50004	fusta
50005	ímbrex
50006	indeterminat
50007	maó
50008	marbre
50009	morter
50010	mosaic
50011	tessel·les
50012	opus signinum
50013	pintura/estuc pintat
50014	rajoles
50015	tegula
50016	tegula “mammata”
50017	tegula de suports
50018	terracotes
50019	tovots/tapial
50020	cornisa
50021	columna
50022	capitell
50023	carreu
50024	antefix
50025	canonada
50026	gàrgola
50027	tubuli
50028	teula vidrada
50029	teula
50030	rajola blanca i blava (XVI)
50031	rajola blanca i blava moderna (XVII-XVIII)
50032	rajola polícroma (XVIII- XIX)
50033	rajola polícroma anterior (XVIII)
50034	rajola blanca i blava anterior (XVIII)
50035	canaló
50036	motllura
50037	rajola vidrada
50038	totxana

MATÈRIA ORGÀNICA

1. CLASSIFICACIÓ

60000	matèria orgànica general
60001	os
60002	ivori
60003	closca
60004	fusta treballada
60005	teixit
60006	cuiro
60007	vegetals
60008	paper
60050	restes antropològiques
60051	macrofauna
60052	microfauna
60053	fauna aquàtica
60054	malacofauna
60055	fusta no treballada
60056	carbó
60057	granes
60058	fauna terrestre no definida

2. FORMA

agulla	AGU
agulla de cap agulla o punxó	AGC
ampolla	AMP
anell	ANE
aplic	APL
artefacte d'os/petxina/ibori	OPI
artefacte no definit	AND
beiana	BEI
bossa	BSA
botó	BOT
braçalet	BRA
caixa	CXA
calçat	CÇA
cistell	CTL
cistelleria	CIS
corda	CDA
corn tallat	COT
cullera	CUL
cullereta tocador	CUT
dau	DAU
dena	DEN
dent decorada	DTD
dent perforada	DTP

diari	DIA
enformador	ENF
espàtula	ESP
falange decorada	FLD
figura antropomorfa	FAN
figura zoomorfa	FZM
fitxa de joc	FIJ
frontissa	FTS
fus	FUS
fusta frag. indet.	FFI
fusta construcció naval	FCO
fusta construcció	FCN
ganxet	GAN
mànec	MEC
marcador	MCD
penjant	PJA
petxina frag. polida	POP
pinta	PNT
polidor	PUL
punta fletxa	PFL
punxó	PNX
punyal	PNY
raspall	RAS
resquill apuntat	RQA
sabates	SAB
tapadora	TAP
teixit	TXI
ullal porc sengnar tallat	UPS

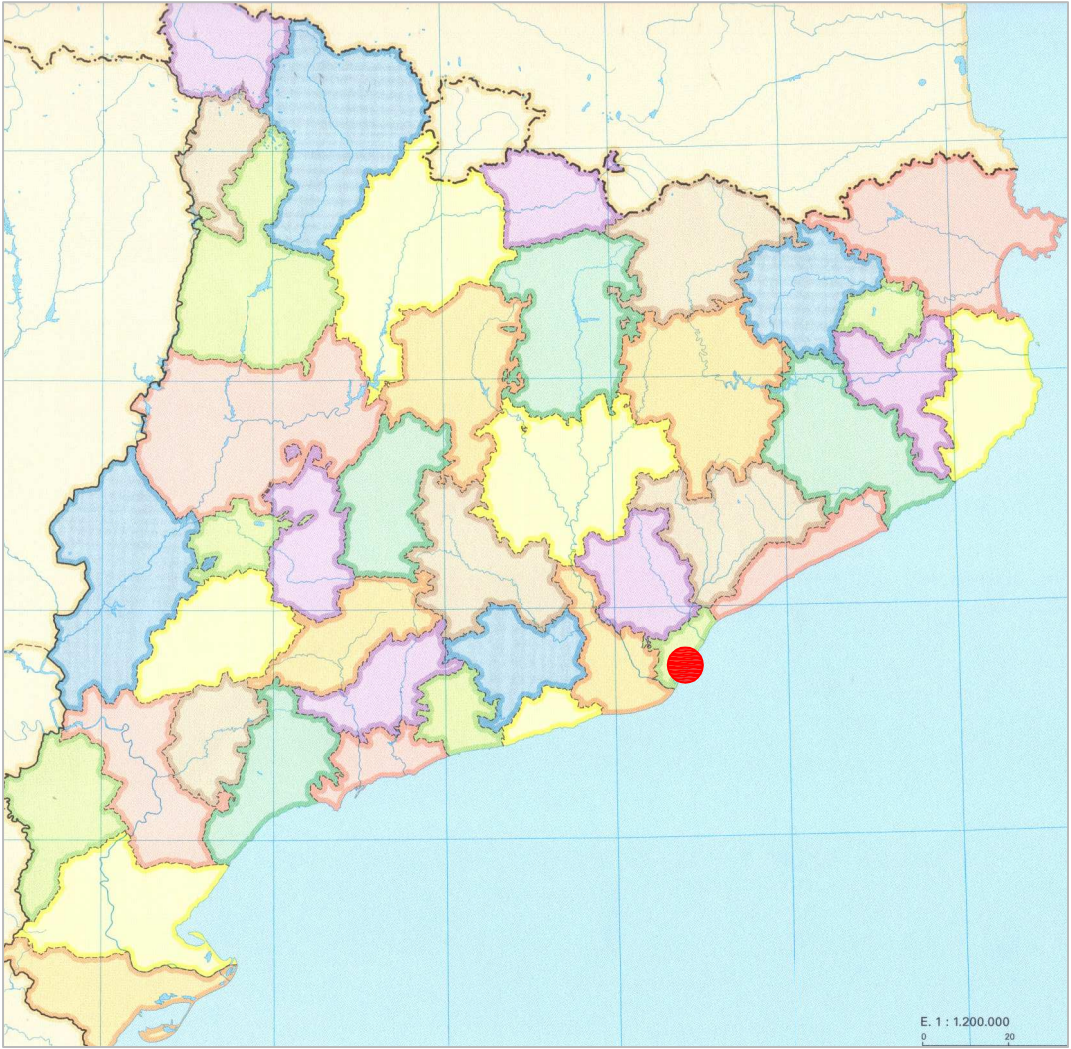
3. TÈCNICA

matèria prima sense modificar	MPS
matèria prima en procés de fabricació	MPF
matèria prima modificada	MPM

MOSTRES PER A ANÀLISIS

70000	terra
70001	morter
70002	pedra
70003	metall
70004	carbó (anàlisi antracològica)
70005	pol·len
70006	granes
70007	llavors
70008	carbó (C14)

Planimetria

LOCALITZACIÓ GEOGRÀFICA

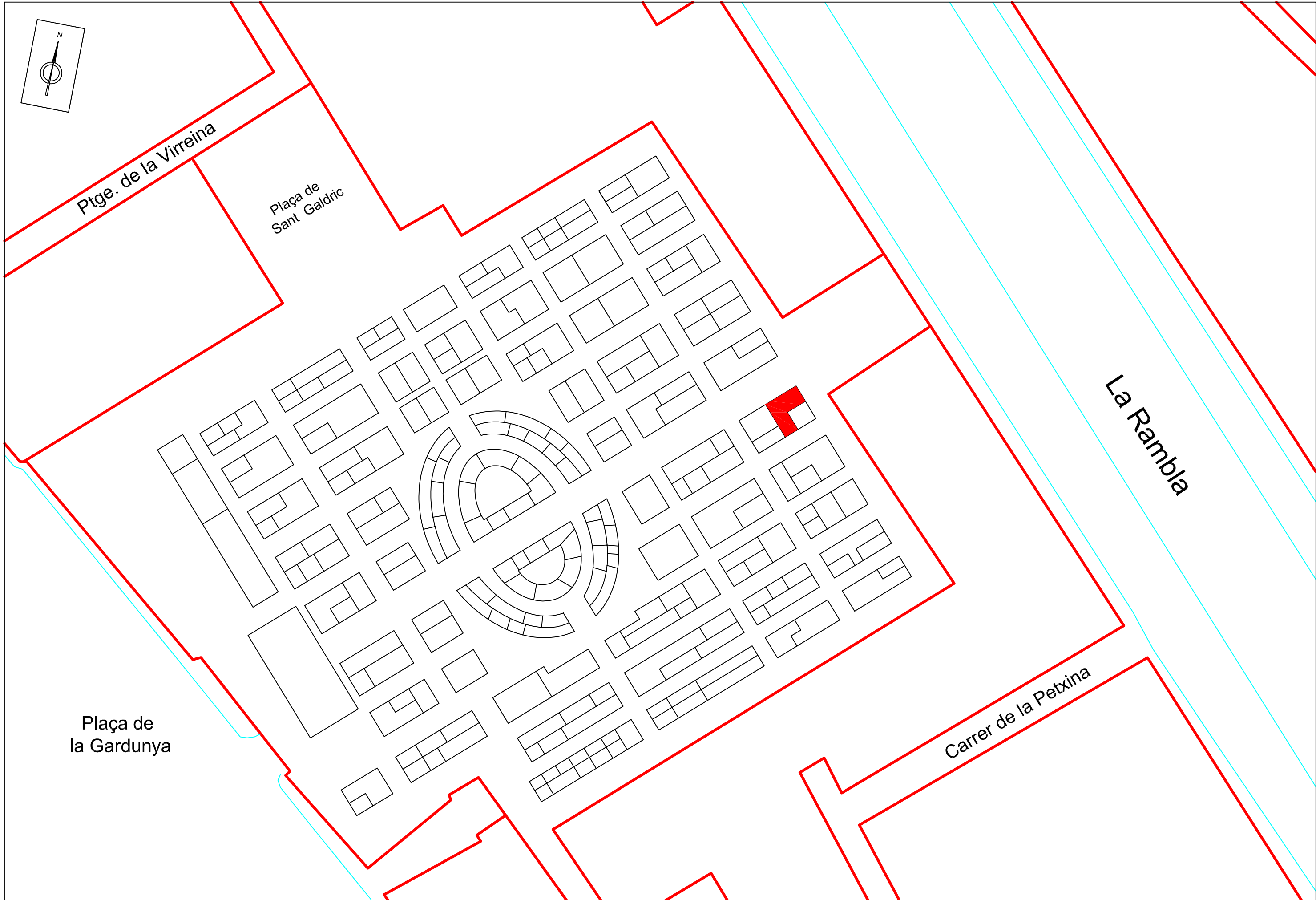
NOM DEL PROJECTE: Plaça de Sant Josep - Mercat de la Boqueria.
Parades 512-513-514-517 (codi: 001/14)

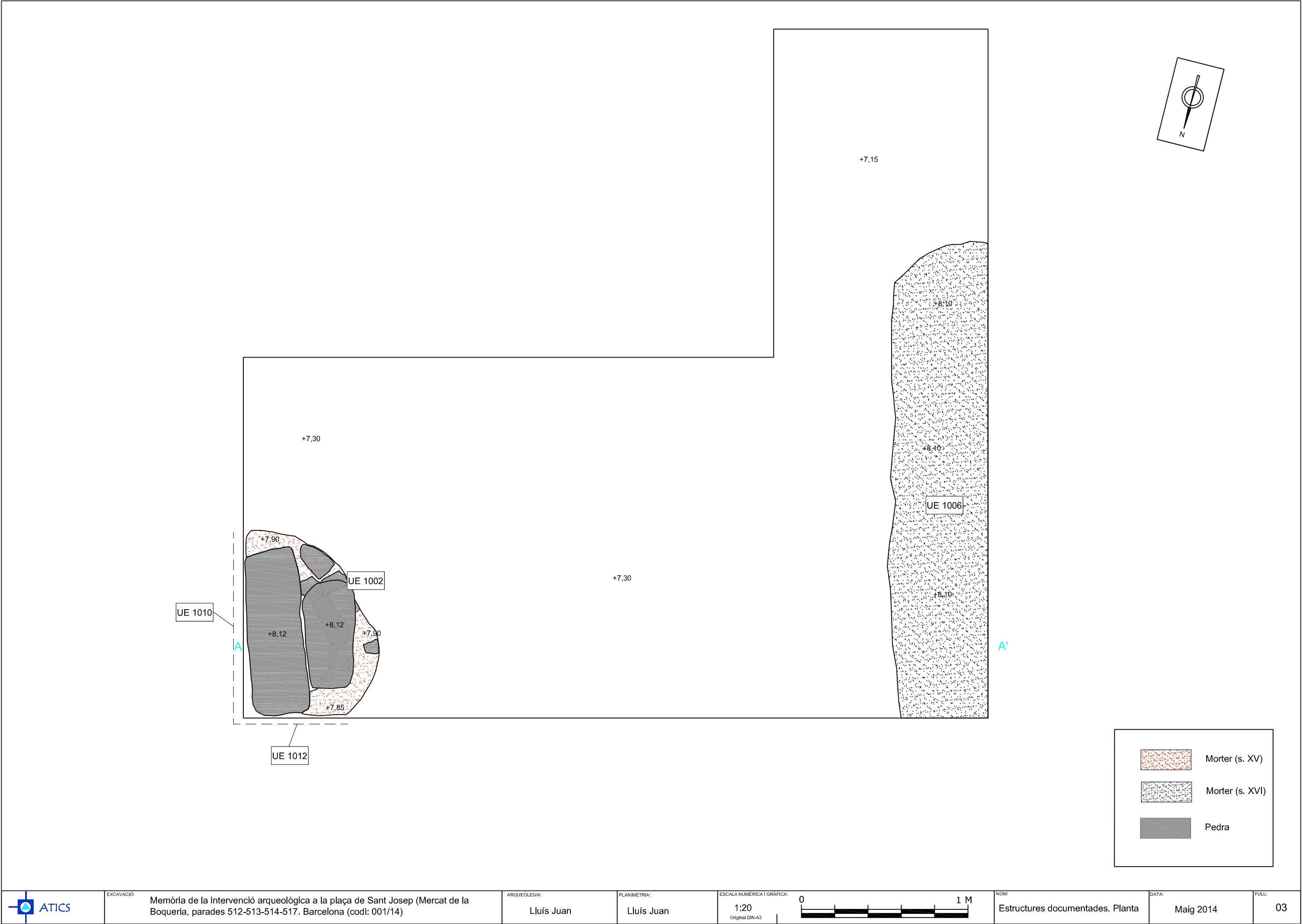
MUNICIPI: Barcelona

COMARCA: Barcelonès

Disseny: A. Moreno i D. Soler
El·laboració: Ll. Juan
Dades cartogràfiques: Institut Cartogràfic de Catalunya

Secció A-A'

